

ut commendaretur super omnes Judæos ab ipso Christo. Paulus dicebat : *Non sum dignus vocari apostolus* : hinc inter apostolorum principes unus evasit. Petrus aiebat : *Exi a me, Domine, quia homo peccator sum* ; hinc Ecclesiæ fundamentum constitutus est. Joannes ait se non esse dignum qui solvat Christi sandalia : ait se vocem, adeoque pene nihil esse, et hinc meruit a Christo præponi omnibus viris. Quanta vis humilitatis ? Quo magis sese deprimit, eo magis extollitur. Nimirum gaudet Deus res ex nihilo facere, quod is modus infinitæ ejus virtutis proprius sit, et clarius eam prodat. Ut igitur hanc rerum universitatem et pulcherrimam speciem ex nihilo procreavit ; ita in animis hominum mundam ornatumque virtutum ex nihilo, id est ex humilitate, qua suum quisque nihilum profiteatur, efficere solet. Quare auditores vultis esse magni ? Parvi estote. Primi esse vultis ? Ultimi estote, in incessu, loquela, habitatione, patinis, lectis, mensis aliisque quibuscumque rebus. Impetrare quid a Deo vultis ? Annihilate vos coram ipso. Ita enim S. Theresia dicebat : *Receptura a Deo gratiam aliquam singularem, soleo prius annihilari seu in meum nihilum deduci, ut videar mihi nihil esse, nihil posse* : refert Fran. Ribeira in ejus vita. Alibi audivimus imperatoris cujusdam vocem : *Hæc omnia fui, hodie nihil sum*. Nos contraria via incedamus. Hic in terra nihil simus, ut in cælo simus omnia.

CONCIO X.

MYSTERIA EVANGELICA.

I. Ad quid legatio Joannis ? — II. Quomodo Joannes negat se Eliam ? Et quomodo prophetam ? — III. Quomodo Joannes vox clamantis ? — IV. Cur in deserto Joannes ? — V. Cur baptizavit ? — VI. Cur baptizatus Christus ? — VII. Quæ differentia inter Christi et Joannis baptismum ?

THEMA.

Miserunt Judæi ab Hierosolymis, sacerdotes et levitas ad Joannem. Joann. I.

Videtur Ecclesia mater nostra agere nobiscum in hoc adventu, quo modo pia mater cum suis liberis, cum audit suum maritum e loginqua terra tandem rediturum. Hoc enim intellecto, consolatur liberos suos, et bono animo esse jubet, siquidem patrem suum brevi conspecturi sint : quotidie etiam nuntiat viciniorem eum fieri, sed interim etiam monet, ut abjectis sordibus festivas suas vestes producant et expurgent, iisque induti patrem excipiant. Simul etiam pii et modesti sint quo patri suo placeant. Ad eundem prorsus modum, dum Ecclesia mater nostra expectat sponsum suum et communem nostrum parentem hoc adventus

tempore, crebro nobis nuntiat, brevi illum adfore. Unde initio adventus sic intonuit in officio : *Regem venturum Dominum venite adoremus*. Hodie velut viciniore facta intonat : *Prope est jam Dominus, venite adoremus*. In vigilia Nativitatis quasi vicinissima canit : *Hodie sciatis, quia venit Dominus, et mane videbitis gloriam ejus*. Interim vero et illud monuit initio adventus in epistola : *Proprior est nostra salus, quam cum credidimus ! Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis. Non in comessionibus et ebrietatibus, etc.* Et in hodierna epistola : *Fratres, gaudete Domino semper, iterum dico gaudete ; modestia vestra nota sit omnibus hominibus : Dominus enim prope est*. Porro nunc audiemus, quid evangelium nobis narret.

I. Quæritur : quæ causa legationis ad Joannem ? Respondetur. Videri fuisse eam, ut indagarent Judæi, num esset Christus ; et si hoc negaret, quis tandem esset, ne forte quid novi dogmatis introduceret, cum baptizare audirent. Prior pars colligitur ex responsione Joannis, qui ad mentem et intentionem Judæorum respiciens, primo statim respondit : *Non sum ego Christus*. Videbant etiam tempus Messias constitutum jam adesse : eo quod sceptrum a Juda ad regem alienigenam et Idumæum translatum viderent, etc. Hinc cogitare poterant, num Joannes forsitan esset Messias. Posterior ex legatorum interrogatione : *Quid ergo baptizas, etc.* Non ergo videntur juxta probabiliorem sententiam voluisse Judæi offerre Joanni dignitatem Messias, ne Christus pro Messia reciperetur ; siquidem tunc Christi nondum vigeat fama, ut vel in hodierno evangelio testatur Joannes dicens : *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis* ; nullum enim adhuc miraculum fecerat. Sed quomodo cogitare poterant Joannem esse Messiam, siquidem sciebant non esse natum in Bethlehem, nec ex tribu Juda, nec miracula fecisse ? Respondetur : Forsitan asserenti non erant credituri, sed insidias potius structuri, eumque accusaturi. Quod, si credituri erant, non erat illis difficile, prout fieri solet, in favorem Joannis explicare objectiones illas. Dixissent enim modo aliquo, verbi gratia, ex matris linea ortum de tribu Juda, natum prope Bethlehem ; miracula facta in ejus natiuitate, etc. Ita nimirum fit etiam in mundo : qui bene alteri vult, omnia in ejus favorem explicat et trahit, curva ad rectitudinem, recta ad curvitatem.

Sed qua ratione cogitare poterant esse Eliam ? Responderunt, quia sciebant per Malach. c. IV. prædixisse Deum adventum Eliæ ante adventum Messias : *Ecce ego mitto vobis Eliam prophetam, antequam veniat dies Domini magnus*

et horribilis. Hoc enim de primo tantum Messias adventu, quem et solum futurum putabant, crediderunt. Sed cum Joannes esset juvenis et ex patre Zacharia natus, quomodo Eliam esse credere poterant ? Respondetur : Forsitan etiam dolo interrogabant, non credituri, si assereret, vel etiam ex ignorantia ; neque enim mirum eos, qui in Christo toties et tam graviter errarunt, errare etiam in Joanne potuisse. Dicebant alii Christum esse Joannem Baptistam, alii Eliam alii Jeremiam, aut unum in ex prophetis, Matth. XVI. Quid mirum si eodem modo errarint circa Joannem ? Ambulabant Judæi ut cæci, ibi quærebant Messiam, ubi non erat, et ubi erat non quærebant. Vide ingenium mundi, qui perpetuo quærit, nunquam tamen sapientior aut melior evadit, quia vel non quærit bona intentione et animo discendi, ut illi ; vel quia inutilia quærit ; vel non ibi, ubi debet. Quam multi huc assidue conveniunt ad concionem, nihilo tamen inde meliores fiunt ? Quia nimirum vel non veniunt credituri, vel non animo se emendandi, vel animo discendi tantum et audiendi nova, etc.

II. Quæritur, quomodo vere respondit Joannes se non esse Eliam, nec prophetam ? Nonne de eo Christus dixit, Matth. XI. *Ipse est Elias, qui venturus est ?* Et rursus ibidem : *Quid existis videre ? Prophetam ? Etiam dico vobis, plusquam prophetam*. Respondetur : Joannem negare se esse in persona Eliam, Christum asserere, esse in spiritu Eliam, uti prædixit Gabriel Zachariæ : *Ipse præbit ante illum, in spiritu et virtute Eliæ*, Luc. I. In spiritu autem Elias erat, tum quoad officium, tum quoad vitam similitudinem. Officium Eliæ est præcedere adventum Christi secundum, disponere et præparare homines ad illum, peccatores convertere, obstinatos arguere, etc. Vita ejus erat solitaria et casta, amictus zona pellicea circa lumbos, animus heroicus in arguendo Achab^a persecutio illata a Jezabele. Similiter officium Joannis erat præire adventum Christi primum, et ad eum homines disponere, convertere corda patrum in filios, parare Domino plebem perfectam, arguere reprobos, etc. vita item solitaria et casta, vestitus simillimus, animus idem in arguendo Herode, persecutio par ab Herodiade. Unde patet hominem apud Deum magis denominari a spiritu, quam a corpore et externis bonis. Ille sapiens est, qui cælestia, non qui terrena sapit et intelligit : ille dives non qui multum auri, sed qui multum habet meriti : ille pulcher, non qui faciem, sed qui conscientiam habet immaculatam. Ille fortis et potens, non qui alios vincere, sed qui seipsum potest : ille denique Christianus, non qui rosarium in manu gestat, sed qui spiritum habet Christi,

juxta id ad Romanos capite VIII. *Si quis spiritum Christi non habet, hic non est ejus*.

Sed quomodo prophetam se negavit, cum fuerit plusquam propheta ? Respondetur : Joannem non fuisse talem prophetam, quales erant antiqui prophetae, qui Christum a longe venturum prænuntiabant, sed talem qui Christum jam præsentem digito monstrabat. « Propheta ministerium est, (inquit S. Gregorius hom. VI. in evang.) ventura prædicere, non etiam demonstrare. Joannes plusquam propheta est, quia eum quem præcurrendo prophetaverat, etiam ostendendo monstrabat. » Unde in hodierno evangelio Christum præsentem indigitat : *Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est*. Ita Joannes, cum haberet rationem qua se et Eliam et prophetam assereret, quæsivit potius rationem qua utrumque negaret. Vide quam dissimilis sit mundo ; hic enim, quantum potest, distendere et instare omni modo ac via conatur.

III. Quæritur, quomodo Joannes est vox clamantis ? Respondetur : Vocem fuisse primo ; quia sicut vox manifestavit verbum in mente latens, sic Joannes manifestavit Verbum Patris, Christum latentem adhuc inter Judæos, juxta id : *Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis*. Altera autem die dixit : *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*. Joan. I. Secundo, quia sicut verbum mentis prius est ipsa voce, per quam exprimitur, (prius enim rem mente concipio, quam voce exprimam) in audiente tamen prior est vox, quam verbum : quia is mediante voce verbum, adeoque prius vocem quam verbum audit ; ita absolute Christus prior est Joanne, quia in mente Patris fuit ab æterno, respectu audientium vero prior Joannes Christo fuit, quia præcessit notitiam Christi in mentibus auditorum : prior natus, prior concionatus, prior mortuus. Utrumque expressit Joannes cum dixit : *Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est*. Tertio, quia sicut vox cito transit et paulatim minuitur ac deficit, verbum tamen per vocem expressum et nuntiatum in animo audientis manet alta mente repositum, et crescit dum accuratius expenditur et animo crebro revolvitur, eumque ad aliquid persequendum vel fugiendum accendit. Ita Joannis prædicatio, baptismus, fama et confluxus auditorum, cito defecit : Christi vero doctrina, baptismus, religio, notitia et cultus crevit, manetque in æternum. Unde idem Joannes dixit, Joan. III. *Ilum oportet crescere, me autem minui*. Sicut enim lumen Luciferi non quidem extinguitur, sed obruitur tamen et occultatur a lumine sequentis solis : sic fama Joannis a fama et celebritate Christi. Quarto, quia fuit vox silentium imperans, et auditores disponens ad futuram Chris-

ti concionem; sicut principe locuturo in theatro, præco silentium imperat. Quinto, quia prædicationem suam voce tantum promulgavit, non etiam calamo, ut prophetæ alii. Sexto, quia totus erat vox invitans ad pœnitentiam: cibus, vestitus, habitatio, lectus omnia clamabant: *Pœnitentiam agite, parate viam Domini; appropinquat regnum cœlorum.*

Porro vox clamantis erat, non exilis, non mussitans, sed clamans. Primo quia mira audacia, constantia, toto spiritu et vocis contentione publice prædicavit, et contra principum ac populi vitia vociferatus est. Erant enim tunc mores hominum corruptissimi, qui magna voce percellendi erant. Secundo quia hoc suo clamore significabat evangelii prædicationem longe audiendam lateque diffundendam.

IV. Quæritur, cur Joannes ivit in desertum ibique prædicavit? Respondetur: Id fecisse primo, ut redderetur idoneus ad spiritum propheticum hauriendum, et docendum alios, juxta id Ose. II. *Ducameum in solitudinem et loquar ad cor ejus.* Qui enim sonitum suavis citharæ vult percipere, tumultum fugiat necesse est. Hinc magni viri ad magna destinati, prius in solitudine exercebantur. Unde factum dicitur verbum Domini super Joannem, non in urbe vel Herodis aula, sed in deserto. Secundo ad majorem auctoritatis et sanctitatis famam sibi parandam; siquidem ea necessaria illi erat ad ferendum de Christo testimonium tale, cui homines fidem haberent. Solet enim vulgus eos parvi pendere, et sibi similes æstimare, quibuscum vivit et educatur; exteros vero suscipere, etc. Tertio, ut significaret ævi sui perversos et plusquam belluinos mores, seque in hoc mundo non tamquam inter homines, sed veluti inter feras degere, esseque has illis nonnihil tolerabiliores. Unde contra eos clamat: *Genimina viperarum, etc.* Quarto, ut indicaret evangelium Christi in deserto potius quam in Judæa, id est, gentibus potius quam Judæis prædicandum.

Monemur hic auctoritatem et opinionem sanctitatis non comparari sæcularium familiaritate, sed potius recessu et solitudine.

Deinde monemur, ut nos certis saltem temporibus recipiamus ad solitudinem cordis, si in bono proficere velimus. Non gustarunt Israelitæ manna, nisi in deserto: sic non gustat, quam suavis sit Dominus, nec audit loquentem sibi Dominum, nec surgit a peccatis, qui non intrat solitudinem cordis, cogitando statum suum, etc.

V. Quæritur, ad quid baptizabat Joannes? Respondeo primo: Ut, occasione baptismi, populo ad se confluenti manifestaret Christum. Sic enim ait ipse Joan. I. *Ut manifestetur in Israel (Christus) propterea veni ego in aqua baptizans.*

Fuit ergo baptismus illius instar campanæ, qua homines ex urbibus et oppidis convocabat in desertum ad concionem audiendam.

Secundo, ut assuefaceret homines ad baptismum Christi facile suscipiendum. Duo potissimum sunt in sacramentis; quædam difficilia creditu, quædam difficilia factu. Difficile creditu erat, quod per baptismum ingredi in Ecclesiam oporteret. Difficile factu erat, confiteri sua peccata, humiliare se coram homine inferiore, et recipere ab eo baptismum aliaque sacramenta. Itaque Joannes ut utrumque faciliteret et homines ad ea manu duceret, et baptizare voluit et ritum confitendi docere. Qua in re docemur non gravare confiteri peccata nostra, quando id Judæi fecerunt, ultro nondum existente lege.

Tertio, ut præterea disponderet homines ad baptismum Christi. Dum enim baptizabat, hortabatur populum ad dolorem de peccatis et vitæ emendationem, eamque exigebat. Unde baptismum ejus vocat Lucas c. III. *Baptismum pœnitentiæ*; quia nimirum homines ad pœnitentiam hortabatur, quæ uti Joannes præcessit Christum, sic præcedere baptismum debet, juxta id Petri, Act. II. *Pœnitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum.* « Nisi enim quem pœniteat vitæ veteris, (inquit S. Aug. lib. L. hom. L.) novam non potest inchoare. » Et infra: « Nihil transit ad Christum, ut incipiat esse quod non erat, nisi eum pœniteat, fuisse quod erat. » Unde venerabilis Beda ait: Baptismum Joannis id præstitisse baptizatis, quod doctrina fidei præstat catechumenis.

Quarto, ut ipsum Christum baptizaret, dignior enim nullus erat inter natos mulierum hoc ministerio. Unde Ecclesia præcipit, ut dignior ex clero, qui adest, semper baptizet, sacerdos prædiacono, diaconus præsubdiacono; et in die cinerum sacerdoti celebranti inspergat cinerem, in die palmarum porrigat palmam, etc. Non decebat tamen, ut solum Christum baptizaret Joannes, quia ut notat sanctus Augustinus tract. IV. in Joan. tunc baptismus Joannis dignior existimatus fuisset baptismum Christi; sed hinc oritur alia quæstio.

VI. Quæritur, ad quid Christum baptizari voluit, siquidem Christus non indiguit baptismum? Respondetur primo, ut aquas suo tactu sanctificaret et quodammodo fecundaret ad spiritualem partum fidelium; si enim sal projectus ab Elisæo in aquas steriles easdem sanavit, et utiles reddidit, IV. Reg. c. II. cur non eisdem Christum humanitatis suæ contactu vim spiritualem indidisse credamus? Quemadmodum unicornis priusquam bibat, aquam cornu suo tangit, quod scit veneno contrarium: sic Christus suo baptismum aquas reddidit salutes. Ita Ja-

cobus de Valentia in Psal. XXIV. Secundo, ut exemplo suo nobis ad baptismum præiret, adeoque velut bonus medicus potionem sumeret, qua non indigebat, ut eandem nos accipere non dubitarem. Humilitate aliqua opus est, cum vir maturus et præsertim potens, verbi gratia, rex aut imperator, baptismum vult suscipere: uti cum Constantinus Magnus baptismum suscepit. Quare ut facilius sequerentur isti, Christus ad baptismum præire voluit. Arca præeunte per Jordanem, populus facile subsecutus est, Jos. III. sic dum Christum ducem videt quis præisse, non habet quo se excuset, si non sequatur. Tertio, ut præclarum humilitatis exemplum nobis relinqueret. Cogitate enim, quid erat. Dei Filium se nudare coram aliis aquam usque ad lumbos ingredi, et Joanni se baptizandum præbere? Et hoc videtur voluisse Dominus, cum Joanni recusanti hoc ministerium, respondit: *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem justitiam.* Plenissima enim et perfectissima justitia est, cum se quis inferior tam profunde subjicit. Quis in posterum dubitet subjicere et denudare se coram confessario? Quarto, ut in suo baptisate, quale sit nostrum, demonstraret. Christiani enim baptismi demonstravit materiam, aquam scilicet, dum in Jordane baptizatus est: formam, Trinitatis expressionem, siquidem paterna vox audita est, Filius baptizabatur, Spiritus Sanctus in columbæ specie super hunc descendit: originem et finem per cœlorum reserationem, quæ demonstrabat virtutem baptismi e cœlo descendere et ad cœlum ducere; necessitatem, dum in eo flumine, per quod erat filiis Israel transeundum in terram promissionis velut per ejus januam, baptizatus est: effectum, utpote remissionem peccatorum et reconciliationem, Spiritus Sancti

unctionem, gratiam et adoptionem filiorum dum in forma columbæ Spiritus Sanctus apparuit et Patris vox intonuit: *Hic est Filius meus dilectus, etc.*

VII. Quæritur, quæ differentia inter baptismum Christi et Joannis? Respondetur: Multam esse et magnam; uti Joannes ipse insinuat cum ait; *Ego baptizo aqua, etc.* Primo in forma; Joannes enim vel nullam adhibebat, vel saltem non eam, quæ adhibetur in baptismo Christi. Secundo in necessitate; quia Joannis baptismus ad salutem non erat necessarius, nec sufficiens, unde rebaptizari debebant, qui illum susceperant, ut Act. XIX. patet. Tertio in efficacia; nam baptismus Joannis non remittebat peccata, nec conferebat gratiam, nec per se disponebat homines ad illam, sed per accidens tantum, ratione pœnitentiæ, ad quam homines quodammodo mornebat et inducebat, accedente Joannis institutione. Quarto, baptismus Joannis non conveniebat parvulis, quia erat tantum baptismus pœnitentiæ, quam agere infantes non possunt. Quinto, non erat sacramentum: sed prævia tantum præparatio ad Evangelii susceptionem. Sexto, duravit ad annum tantum.

Denique baptismus noster characterem imprimit, unde iterari nequit. Non ita baptismus Joannis. Significabat autem ille nostram pœnitentiam: nam denudationem requirebat; in confessionem. Deinde ablutionem vel immersionem; in contritionem et lacrymas pœnitentiæ: denique reinduere oportebat vestes, in vitæ emendationem. Hunc ergo pœnitentiæ baptismum crebro repetamus, et maxime hoc tempore. Hæc enim est illa vestis nova, qua indui nos vult Ecclesia, ut Christum in cor novum digne excipiamus.